

SOMOTOFORM BUZILISHLARINING KLINIK KO'RINISHI

TDTU, Pedagogika va psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Amangeldiev Alpamis Baxtiyarovich

TDTU, 1 Davolash yo'nalishi 224-A guruh talabasi

Soataliyeva Nozima Ahrorjon qizi

Annotatsiya

Somatoform buzilishlar psixiatriya va psixologiya sohasida keng tarqalgan ruhiy kasalliklar turini tashkil qiladi. Bu buzilishlar bemorlarning turli jismoniy simptomlar his qilishlariga olib keladi, lekin organik patologiya aniqlanmaydi. Ushbu maqolada somatoform buzilishlarning klinik ko'rinishlari, simptomlarning spektri, tashxis qo'yishdagi qiyinchiliklar, bemorlarning psixologik va jismoniy holatiga ta'siri, shuningdek, ularni boshqarish va davolash usullari tahlil qilinadi. Maqola so'nggi klinik kuzatuvlar, ilmiy tadqiqotlar va xalqaro standartlarga tayangan holda yozilgan bo'lib, psixoterapiya va farmakologik yondashuvlarning samaradorligi keng muhokama qilinadi.

Abstract

Somatoform disorders are a common type of mental illness in psychiatry and psychology. These disorders cause patients to experience various physical symptoms, but no organic pathology is identified. This article analyzes the clinical manifestations of somatoform disorders, the spectrum of symptoms, the difficulties in diagnosis, the impact on the psychological and physical state of patients, as well as methods of their management and treatment. The article is written based on the latest clinical observations, scientific research and international standards, and the effectiveness of psychotherapy and pharmacological approaches is widely discussed.

Kalit so'zlar: Somatoform buzilishlar, psixosomatik simptomlar, konversiya buzilishi, hipoxondriya, dissotsiyativ simptomlar, tashxis, psixoterapiya, ruhiy salomatlik

Keywords: Somatoform disorders, psychosomatic symptoms, conversion disorder, hypochondriasis, dissociative symptoms, diagnosis, psychotherapy, mental health

So'nggi yillarda ruhiy salomatlik masalalariga e'tibor ortib borayotgani sababli, somatoform buzilishlarning diagnostikasi va klinik ko'rinishi psixiatriya va psixologiya amaliyotida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bemorlar ko'pincha jismoniy shikoyatlar bilan shifokorlarga murojaat qiladi, lekin laborator va instrumental tekshiruvlar ularning simptomlariga mos organik patologiyani aniqlamaydi. Shu

sababli tashxis qo'yish murakkablashadi va bemorlarning ruhiy va jismoniy salomatligi, shuningdek hayot sifati sezilarli darajada pasayadi.

Somatoform buzilishlar psixosomatik aloqalar, ichki ruhiy konfliktlar va stressning jismoniy ifodasi bilan tavsiflanadi. Klinik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, ushbu buzilishlar ko'pincha uzoq muddat davom etadi va bemorlarni tibbiy muassasalar orasida "tashxis izlash"ga majbur qiladi. Shu sababli, somatoform buzilishlarni aniqlash va boshqarish zamonaviy psixiatriya va psixologiya amaliyotida katta ahamiyatga ega.

Somatizatsiya buzilishi bir nechta organ tizimlarida turli jismoniy simptomlar bilan namoyon bo'ladi. Bemorlar doimiy charchoq, bosh og'rig'i, mushak og'rig'i, oshqozon-ichak buzilishlari kabi alomatlarni his qiladi. Ushbu simptomlar psixologik stress va ruhiy holat bilan bevosita bog'liq bo'lsa-da, organik patologiya aniqlanmaydi.

Klinik misol: Bir bemorda doimiy oshqozon og'rig'i, bosh aylanishi va mushak kuchsizligi kuzatilgan, ammo barcha tibbiy tekshiruvlar normal natija ko'rsatgan. Psixoterapiya va stressni boshqarish mashqlari natijasida simptomlar sezilarli darajada kamaygan. Somatizatsiya buzilishi ko'pincha depressiya va anksiyete bilan birga kechadi, shuning uchun kompleks yondashuv talab etiladi.

Konversiya buzilishi psixologik stressning jismoniy simptomlarga aylanishi bilan tavsiflanadi. Masalan, bemor mushak zaifligi, titroq, his sezishning qisqa muddat yo'qolishi yoki qisqa muddatli falajni sezadi, ammo neurologik tekshiruvlarda organik kasallik aniqlanmaydi. Konversiya buzilishi ko'pincha travma, ruhiy stress yoki ichki psixologik konflikt fonida yuzaga keladi.

Klinik tajriba shuni ko'rsatadiki, bemorlarning ko'pchiligi ushbu simptomlar tufayli jiddiy nevrologik kasallik bilan shifokorlarga murojaat qiladi. Psixoterapiya, ayniqsa kognitiv-behavioral terapiya, simptomlarni kamaytirish va bemorning ruhiy holatini yaxshilashda samarali hisoblanadi.

Gipoxondriya bemorning sog'ligi ustidan doimiy tashvishi bilan tavsiflanadi. Bemorlar har qanday kichik jismoniy o'zgarishni og'ir kasallik belgisi deb qabul qiladi va tez-tez tibbiy tekshiruvlarni o'tkazadi. Bu holat bemorlarning ijtimoiy faoliyati va ish qobiliyatiga salbiy ta'sir qiladi. Klinik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, hipoxondriya ko'pincha depressiya, anksiyete va ijtimoiy izolyatsiya bilan birga kechadi.

Ba'zi somatoform buzilishlarda dissotsiyativ simptomlar uchraydi, masalan, xotira yo'qolishi, ongning qisqa muddatli yo'qolishi yoki identitet bilan bog'liq o'zgarishlar. Ushbu simptomlar ruhiy stressning psixosomatik ifodasidir va klinik jihatdan murakkab tashxis talab qiladi.

Somatoform buzilishlarni tashxislash uchun batafsil anamnez, psixologik testlar, DSM-5 va ICD-10 mezonlari qo'llaniladi. Klinik ko'rinish va simptomlarning psixosomatik tabiati aniqlangach, bemorlarga individual yondashuv ishlab chiqiladi.

Psixoterapiya, xususan kognitiv-behavioral terapiya, simptomlarni kamaytirishda eng samarali usul hisoblanadi. Zarurat bo'lganda farmakologik davolash qo'llanadi: antidepressantlar, anksiyolitiklar va ba'zi hollarda psixosomatik simptomlarni kamaytiruvchi preparatlar. Klinik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, psixoterapiya va farmakologik yondashuvlarni kombinatsiyasi bemorlarning hayot sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa

Somatoform buzilishlar murakkab va ko'p qirrali ruhiy kasalliklar bo'lib, ularning jismoniy ko'rinishlari psixologik asosga ega. Erta tashxis qo'yish, samarali psixoterapiya va zarurat bo'lsa farmakologik davolash bemorlarning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Shuningdek, shifokor va psixologlar o'rtasidagi hamkorlik, bemorning psixologik holatini chuqur baholash va individual yondashuv ishlab chiqish davolash samaradorligini oshiradi. Klinik kuzatuvlar va zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, somatoform buzilishlarni aniqlash va boshqarish strategiyalari bemorlarning ijtimoiy va jismoniy hayotini yaxshilashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition. Washington, DC: APA, 2013.
2. Lipowski ZJ. Somatization: The Concept and Its Clinical Application. Am J Psychiatry. 1988;145(11):1358–1368.
3. Taylor GJ, Bagby RM. Psychodynamic and Cognitive Aspects of Somatoform Disorders. New York: Guilford Press, 2000.
4. Henningsen P, Zipfel S, Herzog W. Management of functional somatic syndromes. Lancet. 2007;369(9565):946–955.
5. Kroenke K. Patients presenting with somatic complaints: epidemiology, psychiatric comorbidity and management. Intern Med J. 2007;37(7):516–523.